

sadi bir kısıtlamayı bile aklından geçirmemiştir. Türkiye'de birçok han, apartman, hattâ fabrika sahibi olan, zengin ve büyük ticarî şirketlerin ortakları bulunan Şişli, Maçka, Moda, Burgaz, Büyükağa gibi İstanbul'un en mutena muhitlerinin sakinleri arasında rahat ve emin bir hayata kavuşan Rum azınlığına karşı, Batı Trakya Türk'ünün hali ve onlara reva görülen baskı gerçekten yürekler acısıdır.

Ötedenberi ve hassaten son günlerde Batı Trakya'da yaşayan soydaşlarımıza ait gazetelere geçen haberler, Yunan Hükümetinin, Lozan Anlaşmasının maddelerine artık asla riayet etmediğini göstermektedir. Soydaşlarımızın en kesif olduğu Gümüllüne, İskeçe, Dedeağaç ve köylerinde ticarî hakları kısıtlanmış, gayrimenkul ve toprak satınalmaları yasaklanmış, Türk okullarında Türk kültürünün tedrisi bile izne tâbi tutulmuştur.

Son yıllarda köylerinde ve yuvalarında terdirgin olan Türk kardeşlerimiz idamei hayat için işçi olarak Almanya'ya veya Avustralya'ya gitmeye başlamışlardır. «Türk azınlığına öncelik tanıyoruz» diye hudut kapılarını açan Yunan Hükümeti, bir müddet sonra -ister izimli, ister daimî olarak- Batı Trakya'ya dönmek isteyen Türk işçilerine «Vatandaşlık haklarını kaybettiniz» demek suretiyle bu kere de hudut kapılarını kapamakta, böylece Devlet

idaresine yakışmayan bir hileye başvurulmak istenmektedir.

Muhterem arkadaşlarım, 1920'de 325 bin olan Batı Trakya Türk'ünün nüfusu normal artışa göre 1,5 milyon olması lâzımgelirken bugün sadece 125 bindir. Bu niçin böyledir? Çünkü 50 yıldır Yunanistan'da birçok hükümetler değişmiştir, hattâ rejim değişmiştir. Kırallık yıkılmış, cumhuriyet kurulmuştur; fakat orada Batı Trakya Türk'ünü yok etme, eritme politikası maalesef değişmemiştir. Onun için Hükümetimizin, bilhassa Hariciye Vekâletimizin aylardan beri gazetelerimizde mevzu bahis edilen Batı Trakya Türk'üne baskı haberlerine daha dikkatli kulak vermesini ve daha ciddî alâka göstermesini diliyoruz.

İnanıyoruz ki, Batı Trakya'da cereyan eden olaylar, üzerinde hassasiyetle durulması lâzım gelen meselelerimiz arasına girmiştir.

Muhterem arkadaşlarım, gelmiş geçmiş hükümetlerimizin politikasında, demirperde memleketlerinde kendi kaderleriyle başbaşa yaşayan 60 milyon Türk'e karşı gösterilen alâka birtakım yazılı demeçlerden öteye geçmemiştir. Hiç değilse bir demirperde memleketi olmayan ve orada bulunmayan Batı Trakya Türklerine karşı gösterilecek alâka, bırakın milletimizin haysiyetini korumayı, insanî bir vazife haline gelmiştir.

IV - GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Çorum Milletvekili Abdurrahman Güler, Tunceli Milletvekili Kenan Aral, Muş Milletvekili Nermin Neftçi, İstanbul Milletvekili Reşit Ülker, Konya Milletvekili M. Kubilay İmer ve Van Milletvekili Salih Yıldız'ın, Millet Meclisi İçtüzük teklifi ve Anayasa Komisyonu raporu (2/706) (S. Sayısı : 763) (1)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, gündeme geçiyoruz.

İçtüzük çalışmalarına başlıyoruz, Komisyon yerini almıştır.

Yüksek malûmlarımız olduğu üzere, Komisyonca geri alınan 53 İçtüzük maddesi vardı. Bugünkü Birleşime 11 maddenin Komisyonca

incelenerek getirilmiş olduğu anlaşılmıştır. 27 nci maddeden müzakerelerimize devam ediyoruz.

27 nci madde üzerinde Komisyonun verdiği yeni şekli okutuyorum.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, maddeye yeni bir şekil vermedik. Verilen önergelere birincisine katılıyoruz, ikinci önergeye katılmıyoruz.

BAŞKAN — 27 nci maddeyi okutuyorum.

Komisyonların toplantıya çağırılması :

Madde 27. — Komisyonlar, kendi başkanlarınca toplantıya çağılır.

Komisyon toplantısı için çağrı, en az iki gün önceden yapılır. Bu çağrıda komisyon başkanınca hazırlanan gündem de belirtilir. Ancak, komisyon gündemine hâkimdir.

(1) 763 S. Sayılı basmayazı 13 ncü Birleşim tutanağının sonuna eklidir,

Bu çağrı ve gündem komisyon üyelerine, Başbakanlığa, ilgili bakanlıklara ve parti gruplarına ve diğer ilgili komisyonların başkanlıklarına ve teklifleri gündemde yer alan kanun teklifi sahibi Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinden ilk imza sahibine gönderilir; ayrıca ilân tahtasına asılır.

BAŞKAN — Önergeleri okutuyorum efendim:

Meclis Başkanlığına

27 nci maddenin 2 nci fıkrasının başına, «Zorunluk olmadıkça» ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederim.

Amasya
Salih Aygün

Sayın Başkanlığa

İçtüzüğün 27 nci maddesinin son cümlesinin fıkradan çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Nevşehir
Hüsamettin Başer

BAŞKAN — Komisyon?..

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, birinci önergeye katılıyoruz, ikinci önergeye katılmıyoruz.

BAŞKAN — Madde üzerinde müzakere açıyorum.

Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Yok.

Önergeleri tekrar okutuyorum.

(Amasya Milletvekili Salih Aygün'ün önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon okunan önergeye katıldığını beyan etmiştir.

Okunan önergeyi Genel Kurulum tasviplerine sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

HÜSAMETTİN BAŞER (Nevşehir) — Sayın Başkan, önergeyi geri alıyorum.

BAŞKAN — Önerge geri verilmiştir efendim.

27 nci maddeyi, kabul edilen değişik şekli ile oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonlarda söz alma :

Madde 30. — Komisyonlarda istem sırasına göre söz verilir;

Komisyon başkanı ve komisyondaki Hükümet temsilcisi, söz sırasına bağlı değildir. Ko-

misyonda çağrılmış uzmanlara, komisyon başkanı, gerekli gördüğü zaman söz verebilir.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde Sayın Nuri Eroğan söz istemiştir.

Sayın Eroğan?.. Yok.

Başka söz isteyen sayın üye?.. Yok.

Madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum efendim.

Sayın Başkanlığa

30 ncu maddedeki, «ve Komisyondaki Hükümet temsilcisi» ibaresinin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

İstanbul
Nuri Eroğan

BAŞKAN — Sayın Komisyon?..

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, katılmıyoruz, çünkü, burada kastedilen mâna Hükümet temsilcisine söz önceliği verilmemesi yönünde idi. Komisyonumuz bu görüşe katılmamıştır. Genel Kurulda önceliğe sahip Hükümetin, komisyonda önceliğe sahip olmaması fikrine katılmıyoruz.

BAŞKAN — Sayın Eroğan tarafından verilen değişiklik önergesine Komisyon katılmamıştır.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

30 ncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

37 nci maddeyi okutuyorum :

Bekleme süresi :

Madde 37. — Komisyonlara havale edilen işlerin görüşülmesine, havale tarihinden itibaren kırksekiz saat sonra başlanabilir. Komisyona havale edilen evrak, Komisyon Başkanlığınca re'sen veya komisyon üyelerinden beşi tarafından yazıyla istenirse, bastırılarak komisyon üyelerine dağıtılır. Bu takdirde, söz konusu süre, dağıtım tarihinden itibaren başlar.

Danışma Kurulunun tavsiyesi veya bir kanun tasarı veya teklifinin tümünün veya belli hükümlerinin komisyona geri alınması veya geriverilmesi hallerinde, yukarıdaki fıkra yazılı süre kaydına uyulmayabilir.

BAŞKAN — Efendim, okunan metinde bir kelime ilâve edilmiştir. Bu maddenin ikinci bendinde «Danışma Kurulunun tavsiyesi veya bir kanun, tasarı veya» «tasarı» kelimesi ilâve edilmiştir. Matbaa hatasını tashih etmiş bulunuyorum.

Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Buyurunuz Sayın Aybar.

MEHMET ALİ AYBAR (İstanbul) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

37 nci madde komisyonlardaki bekleme süresini saptıyor. Maddenin 1 nci fıkrası şöyle kâleme alınmış; «Komisyonlara havale edilen işlerin görüşülmesine, havale tarihinden itibaren 48 saat sonra başlanabilir»

Niçin başlanabilir? Şu Tüzük değişikliğinin nedenlerinden biri, hattâ başta geleni, Meclisi daha hızlı çalıştırmak olanaklarına kavuşturmaktadır. Bugüne kadar tecrübeler, deneyler göstermiştir ki, Meclisin yavaş çalışması nedenlerinden biri de; önergelerin, tekliflerin, tasarıların komisyonlarda sınırsız bekletilebilmesi olanaklarının varolmasıdır.

Eğer yeni Tüzük teklifini getirenlerin gerekçesi içten bir gerekçe ise, komisyonlara görüşmeleri ve görüşmelerin sonuçlandırılmasını dilediklerince uzatabilme olanağı veren, şimdi okuduğum birinci fıkranın ilk cümlesindeki gibi kesinlik ifade etmeyen kelimelere yer verilmemek gerekir.

Bu itibarla, birinci cümlemin sonunun şu şekilde olmasını öneriyorum; «Komisyonlara havale edilen işlerin görüşülmesine, havale tarihinden itibaren 48 saat sonra başlanır»

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Aybar.

Başka söz isteyen sayın üye?.. Yok.

MEHMET ALİ AYBAR (İstanbul) — Değişiklik önergesi veriyorum.

BAŞKAN — Bekliyorum efendim.

Değişiklik önergesini okutuyorum efendim:

Millet Meclisi Başkanlığına

37 nci maddenin birinci fıkrası ilk cümlesinin son kelimesinin «başlanır» biçiminde değiştirilmesini saygı ile öneririm.

İstanbul

Mehmet Ali Aybar

BAŞKAN — Komisyon katılıyorlar mı?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Katılmıyoruz efendim.

dim. Bunu takip eden maddede, 45 gün zarfında mutlaka görüşülüp neticelendirilmesi kaydı konulduğu için, ikinci gün başlanmasında zaruret yoktur.

BAŞKAN — Komisyon katılmamaktadır, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon önergeye filhal katılıyor mu?..

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, önergeyi Komisyona iade ediniz, tekrar gözden geçirelim.

BAŞKAN — Önerge Komisyona verilmiştir efendim.

Komisyon toplantılarının düzeni :

Madde 47. — Bir komisyonda söz kesilir, şahsiyatla uğraşılır ve düzeni bozma hareketlerinde bulunulursa komisyon başkanlığı düzeni sağlar; gerekiyorsa toplantıyı erteleyerek durumu Millet Meclisi Başkanına bildirir.

Millet Meclisi Başkanlığı, böyle hareketleri görülen milletvekiline, İttüzüğün disiplinle ilgili hükümlerini uygular.

BAŞKAN — Efendim, bu madde üzerindeki müzakereleri tamamlamış, madde üzerindeki değişiklik önergelerinin incelenmesi safhasına intikal etmiştik. İki değişiklik önergesi vardır, okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

47 nci maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ederim:

«Bir komisyonda söz kesilip, şahsiyatla uğraşılır ve düzeni bozma hareketlerinde bulunulursa, komisyon başkanlığı düzeni sağlar, gerekiyorsa toplantıya ara verir veya erteler.»

Samsun

Yaşar Akal

Sayın Başkanlığa

İttüzüğün 47 nci maddesinin aşağıdaki şekilde tanzimini arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

Konya

Baha Müderrisoğlu

«Madde 47. — Bir komisyonda söz kesilir, şahsiyatla uğraşılır ve düzeni bozma hareketlerinde bulunulursa, komisyon başkanlığı düzeni sağlar; gerekiyorsa toplantıya ara verir veya erteleyerek durumu, gereği yapılmak üzere, Millet Meclisi Başkanına bildirir.»

BAŞKAN — Önergeleri tekrar okutup oylayacağım.

(Samsun Milletvekili Yaşar Akal'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Sayın Komisyon katılıyorlar mı?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon katılmamaktadır. Değişiklik önermesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

(Konya Milletvekili Baha Müderrisoğlu'nun önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Sayın Komisyon katılıyorlar mı?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılmıştır. Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi değişik şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Başkanın görüşme ve oylamalara katılması :

Madde 65. — Genel Kurula başkanlık eden Başkan veya Başkanvekili, asıl konu görüşülürken ve oylanırken hiç bir surette görüşünü açıklayamaz.

Başkan veya Başkanvekilleri görevlerinin yerine getirilmesinin gerektirdiği haller dışında görüşmelere katılamazlar; kişisel savunma hakları saklıdır.

Millet Meclisi Başkanı oy kullanamaz.

Görüşmelere katılmak isteyen bir Divan üyesi Başkanlık kürsüsünde görevli ise, yerini bir diğerine bırakmak zorundadır.

BAŞKAN — Madde üzerinde Sayın Ok, buyurun.

NURETTİN OK (Çankırı) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri,

Yeni Anayasanın yürürlüğe girdiği günden bugüne kadar, bir yıl müstesna, 12 yıldan beri Başkanlık Divanının üyesi bulunmaktayım. Oniki yılın, bir yıl Divan Kâtipliği müstesna, on yılında Millet Meclisinin Başkanvekilliği görevini ifa eden bir arkadaşınızım.

Bu on yıllık süre zarfında, Anayasanın başkan ve başkanvekillerinin müzakerelere katılıp katılamacağı hususundaki maddesi gereğince,

hiçbir müzakereye, hiçbir kanunun burada vücut bulan görüşmesine, kişisel görüşlerimi beyan etmek üzere, katılmadım.

Anayasanın 84 ncü maddesi aynen şu şekilde ifade olunmaktadır: «Başkan ve başkanvekilleri, üyesi bulundukları siyasi partilerin ve siyasi parti gruplarının Meclis içinde ve dışındaki müzakerelerine katılamazlar.»

Buradaki Anayasa hükmü, başkan ve başkanvekillerini âdeta aynı statüye tabi tutmuş görünmektedir. Fakat neticede, «başkan oy kullanamaz» diye bir ayırım gözetmiş bulunmaktadır.

Bu Anayasanın hükmü muvacehesinde Millet Meclisinde Başkanvekilliği görevini ifa eden tüm arkadaşlarla birlikte âdeta, başkanvekillerinin Meclis dahilinde vücut bulan görüşmelere katılamayacağı fikri içinde, müzakerelere katılmadım. Ancak, bu arada Cumhuriyet Senatusunda yapılan müzakerelerde, ki o zaman Cumhuriyet Senatosu Başkanvekili bulunan Sayın Sırrı Atalay'ın birçok müzakerelere katılıp kişisel görüşlerini, ister bir kanun muvacehesinde olsun, ister başka türlü siyasi bir görüşmede kendi görüşlerini anlatma yönünde vücut bulan faaliyeti olsun, müzakerelere katıldığı tespit edilince, Cumhuriyet Senatusunda birtakım itirazlar vücut bulmuş ve onu takiben de Cumhuriyet Senatusunda bazı arkadaşlarla birlikte Sırrı Atalay, Anayasa Mahkemesine müracaat etmek suretiyle, kendilerinin Cumhuriyet Senatosu Üyesi bulunduklarını ve bu sebeple oylarını kullanma imkânları da mevcud olduğuna göre, görüşlerini Meclisler huzurunda beyan etme yetkisini haiz bulunabileceklerini iddia etmişlerdir. Anayasa Mahkemesi de vermiş olduğu bir kararda, Anayasanın bu hükmü muvacehesinde başkanvekillerinin kişisel görüşlerini beyan edebilecekleri noktai nazarına varmış ve bunu bu şekilde kararlaştırmıştır.

Şimdi ortada hakikaten başkanvekillerinin milletvekili sıfatı ile veya Cumhuriyet Senatosu Üyesi sıfatıyla birtakım haklarının ziyaa uğradığı gibi bir durum ortaya çıkmaktadır. Buna bir çare bulmak mecburiyetindeyiz.

Bendeniz on yıldan beri vücut bulan tatbikat sırasında bu Mecliste âdeta ağzına kilit vurulan bir insan gibi. Başkanlık görevimin ifası dışında, burada susmuş bir durumda bulunmak-

tayım. Beni bu haktan mahrum etmek pek uygun olmasa gerektir kanısındayım.

Burada bir kanun görüşülüyor, ben milletin vekili sıfatıyla bu kanunun görüşülmesinde söz alabilmeliyim, görüşlerimi Yüce Meclise belirtmeliyim. Teknik bir eleman değilim, millî iradenin mahsülü olarak Türk Milletinin oyu ile milletin vekilliği görevini almış bir kimseyim ve benim bâzı kanunlar, bâzı teklifler, bâzı maddeler hususunda birtakım kişisel görüşlerim vardır; bu görüşlerimi Yüce Meclise belirtmek mecburiyetindeyim.

Eğer Anayasa «Başkan oy kullanmaz.» deminin, ibaresinin, cümlesinin, hükmünün yanına, «başkan ve başkanvekilleri oy kullanamaz» demiş olsaydı, o zaman tamamıyla kısıtlayıcı, bağlayıcı tahdid edici bir hükümle karşı karşıya bulunduğumuz kanaatine varırdık ve o şekliyle burada demek ki, başkan ve başkanvekilleri hiçbir konuda oy kullanamadığına göre, konuşmaları da zaittir, gibi bir hükme varmamız gerekiyordu.

Şu anda ben, bir milletvekili sıfatıyla, Başkanlık görevini ifa etmediğim sırada oy kullanabilecek durumdayım. Sayın Başkan, «Kabul edenler, kabul etmeyenler...» diyor; ben oyumu kullanıyorum. Burada Meclis Başkanlık kürsüsünü işgal etmediğim sırada açık oylama oluyor, geliyorum oyumu kullanıyorum. Ben oyumun rengini belirtmek için burada beyanda bulunamazsam, ben bir kanunun müzakeresine katılamazsam, bunu çok ayrı bir statüde incelemek gerekir.

Meclis Başkanlığı görevini ifa ederken müzakerelere katılamayacağım kendiliğinden aşîkâr bir durumdur. Ama Meclis Başkanlığı görevini ifa etmediğim sırada, sizler gibi, milletvekili sıfatıyla oturduğum sırada niçin konuşma hakkım benim elimden alınsın? Bunun sıkıntısını çeken bilir. Ben Türk Milletinin vekiliyim; susan bir teknisyen, bir memur hüviyetinde değilim ki.. Benim de görüşlerim var ve Meclisi aydınlatacak birtakım fikirlerim var; bu fikriyatımı belirtmek mecburiyetindeyim.

Anayasa Mahkemesinin de vermiş olduğu karar muvâcchesinde; Anayasa Mahkemesi bu işi incelemiş, düzenlemiş, tetkik etmiş «Başkanvekilleri başkanlık kürsüsünde görevli olmadığı sırada müzakerelere katılabilir,» diyor. Şimdi Cumhuriyet Senatosunda, isteyen Cumhuriyet

Senatosu Başkanvekili, dilerse, herhangi bir kanunun, herhangi bir maddesinde veya kanunun tümü üzerinde kişisel olmak şartıyla. - Grup adına elbette konuşamaz; çünkü siyasi parti gruplarında siyasi faaliyetlere katılmasını Anayasa men etmiş - kişisel görüşlerini belirtmek üzere Cumhuriyet Senatosu Başkanvekilleri söz alabilir, fikirlerini Yüce Senatoya intikal ettirebilir.

İki Meclis arasında da bir uygulama birliği sağlamak lâzım. Çünkü Anayasamız Cumhuriyet Senatosunu ayrı, Millet Meclisini ayrı - Başkanvekilleri yönünden - değerlendirilmiş değil ki. Anayasanın bir maddesi var, demin lâfzıyla beyan etmiş olduğum üzere, aynen bu şekilde düzenlemiş. Bu düzenlenen şekil muvâcchesinde vakî itirazı Anayasa Mahkemesi gözüme bağlamış ve «Başkanvekilleri Başkanlık kürsüsünü işgal etmedikten sonra diğer kısımlarda müzakerelere katılabilir» demiş. Biz içtüzükte bunu kayıtlayıcı, kısıtlayıcı bir hüküm getirdiğimiz zaman Cumhuriyet Senatosundaki duruma aykırı bir tutumun içine girmiş olacağız; Başkanvekilleri de - Dört Başkanvekiliyiz şu anda - Millet Meclisi müzakerelerine sureti katiyede katılmayacak şekilde burada âdetâ bir robot gibi, âdetâ bu Meclisin millî iradeyle gelmiş üyesi değilmiş gibi, bir teknisyen gibi, bir memur gibi müzakerelere katılmaktan men edeceğiz.

Tabii işin nezaketi var. Çünkü Başkanvekili aynı zamanda Başkanın bulunmadığı zaman onun yerine kaim olarak bütün hukukunu istimal ediyor. Başkanvekillerinin her meselede, yok yeterlik önergesinin aleyhinde, böyle bir meselede, çıkıp da kürsüde konuşması haddizatında pek hoş bir şey değil. Çünkü, bir gün evvel konuşacak, daha sonra, ertesi gün belki aynı kanunun müzakeresinde Başkanlık görevini intacedecek, onu kabul ediyorum. Fakat kendi durumumu, on yıllık durumu geçmiş olarak, beyan etmek istiyorum. Ben on yıldan beri Başkanvekilliği yapıyorum; on yıldan beri susan bir kişi olarak, ekonomik, sosyal teknik konularda görüşü belli olmayan bir teknik memur gibi burada bulunan bir kişi oluyorum. Benim de siyasi görüşlerim var, benim de fikriyatım var, benim de milletvekili olarak milletin dertlerine hangi surette bulunmasını gösterir mahiyette

özelliklerim var. Bunlara müsaade edilmesi, ruhsat verilmesi ve benim bu müzakerelere - diğer arkadaşlarım gibi tabii, «ben» derken Başkanvekilliğinin hukukunu koruyorum - müzakerelere katılmam şeklinde bir uygulamanın Mecliste tekevvün etmesi şarttır. Bunu bilhassa ıstırham ediyorum; bu madde bu şekilde araştırılsın, tetkik edilsin ve müsaade ederseniz robotluktan kurtulup âdeta, milletvekili olarak sıfatımızın gereği olan beyanlarda bulunmak imkânını bize Yüce Meclis bahşetsin.

Hepinize saygılar sunarım.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Sayın Başkan, söz rica ediyorum.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Ülker.

REŞİT ÜKER (İstanbul) — Değerli arkadaşlarım, konu önemli bir konu ve burada vereceğimiz karar, ileride Mecliste yapılacak işlere etkisi olan önemli bir karar...

Bu kararı verirken önce bakmamız gereken nokta, Anayasa hükmü olması gerekir, oradan hareket ederek aşağıya doğru gitmemiz lâzım gelir. Çünkü, üstün bir hukuk kuralı olan Anayasaya bakmadığınız zaman, elbetteki Meclisin kendi isteğine göre bir karar vermesi bir tercih yapması imkânı vardır ve böyle bir kural ortada yoksa konunun lehinde ve aleyhinde çok şey söylenebilir ve söylenilen şeyler de çok haklı olabilir. Ama, böyle bir konuda Anayasa bu tartışmaları, Anayasa yapılırken Kurucu Mecliste ele alıp bir karara bağlamış ise, artık bunun üzerinde durmak gerekmez kanaatindeyim. Olsa, olsa, Anayasada bir değişiklik isteninde bulununabilir. Nitekim bugün bir Anayasa değişikliği Meclislerin önüne gelmek üzeredir. Daha evvel de gelmiştir.

Şimdi, Başkanlık Divanından bahseden Anayasanın 84 nci maddesi, «Başkanlar ve Başkanvekilleri, üyesi bulundukları siyasî partilerin veya siyasî parti gruplarının Türkiye Büyük Millet Meclisinin içinde veya dışındaki faaliyetlerine ve görevlerinin yerine getirilmesini gerektiren haller dışında, Meclis tartışmalarına katılamazlar; Başkan oy kullanamaz.» denmektedir.

Buradaki hüküm açıktır. Ne diyor? Gruplarla, partisinden ilişkisini kesiyor, yalnız görevlerini ilgilendiren konularda yetki tanıyor, Başkanvekilleri tasrih etmiyor, Başkanların oy

kullanamayacaklarını belli ediyor. Şimdi bu, açık bir hükmüdür ve bu hükmün sebebi de ortadadır. Başkanlık Divanının, Başkan ve Başkanvekillerinin tarafsız olmalarını ve görevlerini yaparken mümkün olduğu kadar, tarafsız davranmalarını sağlamaktır.

Düşünelim, bir Başkanvekili İçtüzük için konuşabilir, yani şu müzakerelere bir Başkanvekilinin katılması kadar tabii bir şey yoktur, yani görevlerini ilgilendiren diğer konulara katılabilir, kürsüden iner katılabilir. Fakat, onun dışında burada bir önemli kanun konuşulurken, bu konu üzerinde çeşitli partiler çeşitli düşüncededirler ve bir Meclisin o noktada bir karar vermiş olması ya, o an için bir gerçeği ifade eder. İleride Meclis ve kamuoyundaki fikirler değiştiği zaman başka türlü bir karar da vermek mümkündür. Nitekim, veriyoruz da, evvelce verdiğimiz kararları bir süre sonra ciddi gerekçe olursa değiştirebiliyoruz. Şimdi böyle bir münakaşada ister istemez, kişisel olarak tartışmaya girmiş demek olur. Meclis Başkanının aksini fikirde olanlarla doğrudan doğruya tartışmaya girmesi demektir. Tartışmaya girerken, Anayasa sarıh olarak göstermiş; parti mülâhazalarını gözütecektir. Başkanvekillerinin partisidir, partiye mensuptur. O partinin de bir programı vardır. Başkanvekili o olay karşısında kendi partisinden programından ve grubunun kararlarından kendisini kurtarabilecek midir? Mümkün değildir. Parti disiplini bakımından mümkün değildir. Bağlayıcı bir karar alırsa, iktidar grubu olsun, muhalefet gruplarından herhangi birisi olsun, bağlayıcı bir karar alırsa, o Meclis Başkanı da o bağlayıcı kararlar istikametinde kendi partisinden fikriyatı istikametinde oy kullanmak mecburiyetinde kalacaktır. Kendisine aşağıdan sataşılacaktır. Buna karşılık, denilebilir ki, «sataşma» diye bir müessese yoktur. Riyasette bulunan Başkan, sataşmayı önler. Tatbikatımıza bakalım, başka memleketlerdeki tatbikatlara da bakalım. insanlar duygularını, düşüncelerini, bir an geliyor ağızlarıyla söyleyiveriyorlar. Bizim burada da stenograf arkadaşlarımız onları tutuyorlar - özel surette bunları tutanlar var, aralarında görev taksimi yapmışlar - karşılıklı söylenen sözler dahi zaptta geçiyor. Demek ki, aşağıdan bir sataşma olabilir, ileri - geri sözler söylenebilir. Meclisin bü-

tün üyelerinin üzerinde tartışma yapmamaları, veyahut çok az tartışma yapmaları gereken Meclis Başkanı bir mücadelenin içine, bir tenkidin içine, bir husumetin içine girer.

Onun için ben derim ki, oy kullanma meselesi ayrıdır, Anayasa bunu burada çözümlemiş, «Başkan oy kullanamaz» demiş. Tabii, gerisi oy kullanır, fakat sayın Meclis Başkanvekillerinin, Anayasanın bu şekildeki hükmü karşısında ve tarafsızlık müessesesini bir bütün olarak aldığımız zaman, bundan sakınca doğacağı kanaatindeyim. Örnek olarak gösterilen parlâmentoların Başkanları o kadar sıkı kurallara tabidirler ki, onların tekrar seçilmeleri için adaylık gibi müesseselerin içine bile sokulmaması düşünülmüştür. Yani, Meclis Başkanlık mevkiinde bulunanların o noktaya gelmeleri düşünülmüştür.

Kaldı ki, Meclis Başkanvekilleri, Başkanın bulunmadığı zaman da doğrudan doğruya Başkanlık yaparlar. «Başkanvekili» denmiş olmasına rağmen, şu anda meselâ Sayın Avcı memlekete dönmemişlerse, Meclis Başkanlık görevini de doğrudan doğruya Başkanvekili deruhte etmektedir. Bu bakımdan aksine fikirler söylenmesinin ve bunların da çok kuvvetli olduğunu, yani eşit değerde olduğunu kabul ediyorum, ama tarafsızlığın bunların hepsinin üstünde olduğunu kabul etmek gerekir. Onun için Başkanvekillerinin, Anayasanın bu sarahatı karşısında tartışmalara, yani görevlerinin dışındaki tartışmalara katılmaması yerinde olur, inancındayım.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Teşekkür ederim, Sayın Ülker. Sayın İşgüzar, buyurun efendim.

HİLMİ İŞGÜZAR (Sinop) — Değerli Başkan, değerli arkadaşlarım, İçtüzüğün, Başkanın görüşme ve oylamalara katılması hususunu hükümleştiren bu 65 nci maddesi üzerinde bendeniz de kısaca kişisel görüşlerimi arz etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarımın takdir edecekleri gibi, Anayasamız Başkanlık Divanını, Başkanın dışındaki Başkanvekillerini de içine almak suretiyle tamamen tarafsız bir müessese olarak kabul etmiştir. Tarafsız bir müessese olarak kabul edilen Başkanlık Divanında görev alan Başkan ve Başkanvekillerinin siyasî parti gruplarında çalışmalarını, Anayasanın ruhuna, metnine uygun ola-

rak, yasaklamış gözükmektedir. Anayasanın 84 nci maddenin son bendinde yer alan bu mesele, İçtüzüğümüze de aksettirilmek suretiyle tarafsızlık müessesesinin, bilhassa Türkiye gibi bir yerde de yavaş yavaş yerleşmesini öngörmüştür.

Şunu hemen ifade edelim ki, bizim memleketimizde tarafsızlık müessesesinin tam mânası ile işleyebilmesi, her şeyden evvel örf ve âdet meselesi, eğitim, kültür meselesi ve bu tarafsızlık müessesesine olan bir saygı meselesidir. Bütün insanları, et ve kemikten ibaret olduğunu kabul edersek biz kanunlara ne kadar bu müesseseyi yerleştirmek istesek, ona riayet etmeyen kişilerin bulunduğunu da yine kabul etmek mecburiyetindeyiz.

Bilhassa memleketimizde Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ve Reisi cumhurluk müesseseleri tamamen bağımsız ve tarafsız bir müessese olarak kanunlarımızda yer almıştır. Hele yasama organının Başkanlık Divanlarında yer alan Başkan ve Başkanvekillerinin her şeyden evvel tarafsız olması ve tarafsızlık ilkesinden bir an için ayrılmamaları, bu müessesenin yerleşmesi ve gelişmesi bakımından da önem taşır.

Kaldı ki, bazı, başka memleketlerdeki tatbikatın aksine Türkiye'de Büyük Millet Meclisi Başkanlığına gelecek olan zat ve Başkanvekilliklerini deruhte edecek olan arkadaşlarımız doğrudan doğruya seçilmek suretiyle gelmektedir. Çok değerli arkadaşlarımızın da ifade eyledikleri gibi, biz bunlara bir an için her konuda konuşma imkânını, kanunlarda ve tüzüklerde yer vermek suretiyle tanısak bile, bunların bir siyasî partiye mensup olmaları sebebiyle, grup kararı dışına çıkarak görüşlerini ifade etmelerini beklemeyi tasavvur etmek dahi mümkün olamayacaktır. Çünkü, tatbikatta, grup kararı dışına çıkan milletvekili görülmemektedir. Grup kararını çiğneyenler olursa, onlar hakkında yapılan işlemler de ortadadır.

Bu bakımdan, bendeniz de, Anayasanın 84 nci maddesinde yer alan «tarafsızlık» ilkelerinin memleketimizde yerleşmesi ve gelişmesi bakımından, Anayasanın mer'î olan hükümleri karşısında, tüzükte yer alan bu hususun yerinde olduğu kanaatini taşıyorum. Esasında, Başkan ve Başkanvekilleri de dahil olmak üzere buradaki bütün arkadaşlarımız milletvekilidirler. Elbetteki Başkanlar, Başkanvekilleri ve milletvekillerinin bi-

rer robot olmasını düşünmek mümkün değildir. Milletvekillerinin robot olmaması isteniyorsa, her şeyden evvel, milletvekillerinin grup kararları dışına çıkabilmelerini temin edecek bir sistemin getirilmesi gerekir. Milletvekilini, grup kararına harfiyen riayete mecbur edecek tüzükler, kanunlar tatbikatta bulunduğu sürece bunun dışına çıkmanın mümkün olmayacağını bilmek gerekir.

Kaldı ki, tüzüğün bir çok maddelerinde grup sözcülerine imtiyaz tanınmakta ve onların dışındaki milletvekillerinin söz söyleme hakları hemen hemen kısıtlanmış bulunmaktadır. Farzedelim ki, sayın Başkanvekillerinden biri bir kanuna ait önemli bir meseleyi görüşmek istesin, bu durumda dahi evvelâ grup sözcüleri konuşacak, ondan sonra imkân kalırsa kendileri görüşebilecekler.

Bu bakımdan ben şahsen, parti grup kararları varken, siyasî bir partiye mensup oldukları sürece Başkanın da, Başkanvekillerinin de gerek grup kararı, gerekse partilerinin programlarında yer alan hususların dışına çıkarak konuşabileceklerine kaani değilim. Bu bakımdan, hiç değilse tarafsızlık müessesesinin önemi ve tarafsız görülmeleri, kendilerinin rahatı ve her hangi bir siyasî sürtüşmeye meydan vermemeleri bakımından bunların tarafsız olarak kalmaları ve oy dışında, kendi meseleleri dışında kanun tasarı ve teklifleri görüşmelerine katılmamalarının çok yerinde olduğu kanaatini taşıdığım için söz aldım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim, Sayın İşgüzar. Sayın Güley, buyurun.

FERDA GÜLEY (Ordu) — Sayın Başkan, sayın arkadaşlar;

İçtüzük tasarısının 65 nci maddesinin görüşülmesi sırasında Sayın Meclis Başkanvekilimiz Ok, önemli bir konuyu kürsüye getirdiler. Önemli konu diyorum, önemi, Anayasa Mahkemesinin bu konuda muterize hak verir bir karar almış olmasından geliyor. Nasıl vermiştir, nasıl verebilmiştir? Bunu şaşkınlıkla dinlemişimdir.

Anayasanın 84 ncü maddesi, «Başkanlar ve Başkanvekilleri» diyerek, Meclis Başkanlarıyla Başkanvekillerini aynı statüde görmüştür, «Üyesi bulundukları siyasî partilerin veya siyasî parti gruplarının, Türkiye Büyük Millet Meclisinin içinde veya dışındaki faaliyetlerine ve görevleri-

nin yerine getirilmesini gerektiren haller dışında, Meclis tartışmalarına katılamazlar,» demiştir. Çok tabiidir, çok zaruridir. Meclis Başkanvekillerinin, vevki kanunların görüşülmesi sırasında Meclis tartışmalarına katılmaları halinde, diğer bir arkadaşımızın değindiği gibi, kendi gruplarının, ya da kendi partilerinin program doğrultusunda fikir beyan etmeleri beraber gelir. Halbuki, Meclisi yönetecek olan Başkanvekillerinin, tıpkı Başkan gibi, bütün parti faaliyetlerinin, ayırımlarının üstünde bulunması ve o hüviyetle Meclisi yönetmesi büyük ihtiyaçtır.

Biz Kurucu Mecliste - bendeniz Kurucu Mecliste nâciz bir üye olarak görev gördüm, onun için biz diyorum - acaba nasıl, hangi mülahaza ile Başkana oy kullanmama mecburiyetini getirmişiz ve Başkanvekillerini müsterek bir prosedürün dışına niçin taşımışız diye gerekçeyi getirttim. Maalesef, 84 ncü maddenin gerekçesinde bir vuzuh yok. Aslında, Anayasa yapılarak, «Başkan oy kullanamaz» diye, iki senede bir seçilen Başkan için oy kullanmama mecburiyeti getirmişiz, Anayasanın bu 84 ncü maddesinin üçüncü fıkrasında Başkanvekillerine oy kullanabilirler açıklığını vermişiz. Hakikatte kabul etmek gerekir ki, bir insan kullandığı oyu savunabilmelidir. Bir insan kullandığı oyun niteliğini, niceliğini, fikirlerini beyan ederek izah edebilmelidir. Halbuki, oy kullanma hakkı veriyoruz, oyunu savunma hakkını Anayasanın bu maddesinde geri almışız.

Şimdi, burada bir gelişme olduğu kanısındayım ve münakaşa bu gelişmeden gelmektedir. Kesin olarak arz ediyorum ki, Başkanvekilleri de Meclis Başkanları gibi, Meclisin müzakerelerine kendi görevlerinin dışında hiç bir suretle katılmamak lâzımdır. Hiç bir surette katılmamak lâzımdır, katıldıkları takdirde elde edilecek bir gram yarar yanında, her defasında bir ton zarar vardır. Ama Anayasada, kendilerine, oy kullanma hakkı getirildiği için, kullandıkları oyların savunması zımında olsun bir kanun teklif veya tasarısı üzerinde konuşma hakkının kendi kendilerinden nezedilmiş olması da bir gelişme getirmektedir.

Şimdi, önemli olan, bu konu ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesine yapılmış olan bir itirazın, Anayasa Mahkemesinde kabul edilmiş ol-

duğudur. Bunu Sayın Nurettin Ok'un beyanlarından öğrendik. Bu, Anayasa Mahkemesi kararı buraya getirilmeli, burada okunmalı, Anayasa Mahkemesi gerçekten, Sayın Ok'un dediği gibi, esastan bu hakkı Başkanvekilleri (Senatoda getirmişse, ister istemez, mulâhazalarımız ve inançlarımız böyle olsa dahi, aynı hakkı Meclis Başkanvekilleri de kabul etmemiz zaruridir; bundan içtinap edemeyiz. Ama, bu kararın buraya getirilmesi, bu kararın burada okunması, ilk şarttır.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

Sayın Kadri Eroğan, buyurunuz efendim.

KADRI EROĞAN (Sivas) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; görüşülmekte olan 65 nci madde hakkındaki şahsi görüşlerimi arz edeceğim.

Benden evvel konuşan iki kıymetli arkadaşım, gayet sarıh bir Anayasa hükmü mevcut olmasına rağmen, İktüzüğümüzün 65 nci maddesi tedvin edilirken senelerce Başkanvekilliği yapan bir muhterem arkadaşımız; « Bunun ıstırabını ancak yaşayan bilir, bir insanın herhangi bir mevzuda şahsi görüşlerini bildirmemesi kadar büyük bir azap yoktur ve bir robot haline geliyor»; gibi gaye yanık, hissî bir şekilde, sanki elinden bütün konuşma hakkı ve hürriyeti alınmış insanların edasıyla, bir konuşma yaptılar.

Muhterem arkadaşlarım; ben sizleri yormak istemiyorum, sarıh, gözümüzün önünde; Anayasamızın 84 nci maddesinin son fıkrası sarihla menetmiştir. Yalnız, Nurettin Ok arkadaşımızın ileriye sürdüğü bir karardan bahsediyor. Biz burada Anayasanın tefsiri veyahut bu kararın İktüzüğe intikali konusuyla meşgul değiliz.

Bir arkadaşımız tezini savunurken Anayasa Mahkemesi'nin de bu istikamette mücerret bunu cerh eden, reddeden, iptâl eden bir hüküm olarak değil, bu istikâmette istihsâl ettiği bir kararın da bulunduğunu ileri sürerek, Başkanvekillerinin de diğer normal milletvekilleri gibi kalkıp her mevzuda noktaî nazarını arzetmesi iddiasındadır.

Muhterem arkadaşlarım; meseleyi evvelâ kökünden ele almak lâzım. Esas nedir? Yüce Meclisi idare edecek olan Başkanlık Divanı'nın,

Başkan ve vekillerinin bitaraflığını tesis etmektir. Çeşitli partilerin hükümferma olduğu bir devrede, her partiyi tatmin edici bir bitarflık tesis etmek, o kanaati yaratmak cidden çok mühim bir hâdisedir. Ancak, o kanaat yaratıldığı zamandır ki, Yüce Başkanlığı işgâl eden zâtın ikâzları, irşatları, telkinleri, tevbihleri müessir olur. Sen çıkacaksın on gün kürsüde Meclise Başkanlık edeceksin, sadrazam gibi kurulacaksın, sonra ineceksin aşağıdaki normal milletvekilinin hakkını kullanacaksın. Olmaz böyle şey. O Yüce Başkanlık Divanı vazifesi tatmin etmiyor ise, o zaman normal milletvekilliğine dönmek her zaman Başkanvekillerinin elindedir. Kimse müdahale etmiyor, ikisinden birisini tercih etmek kendisine aittir.

Hepinizce malûm, çeşitli görüşler, programlar ve tatbikat içinde olan partilerin birbiriyle fikren çatışması, Tüzükleri icabı çatışması tabii olan bir Parlâmento tatbikatında bitarflığı tesis etmek çok mühim bir unsurdur.

Muhterem arkadaşlarım, bir hususa dikkatinizi çekmek isterim.

Vekille asil arasında fark yoktur. Vekil, asilin vazife ve salâhiyetlerini, bütün icabıyla kullanır. Ona tane başkanlık denemediği için başkanvekilliği denmiş. Fakat, oraya oturan zat, yüzde yüz Başkanın yetkilerini haizdir. Bu, her an böyle oluyor. O halde, bir gün bakacaksınız yukarıda Başkan olarak yaptığı telkinin aksine - mümkündür - aşağıda bir konuşma yapacak. Sarsmaz mı? Arkadaşların kafasında istihfâm yaratmaz mı? Ben nasıl itimat edebilirim bu zâtın görüşüne. Kim ne derse desin, ne kadar bitaraf olunursa olunsun bir milletvekilinin, partilerinin bütün tüzüğünden programından tecerrüdederek bir anda mutlak bir bitarflığa bürünmesi mümkün değildir; insan olarak mümkün değildir, tüzük olarak mümkün değildir, o partinin mensubu olarak mümkün değildir. Hiç olmazsa, Anayasanın çok yerinde getirmiş olduğu bu madde istikametinde hazırlanmış bulunan bu 65 nci maddeyi lütfedin böyle geçirelim. Yoksa, bunun ıstırabını, bir hata yapılır da, yani «Zor oyunu bozar» derler, Anayasa Mahkemesi gelir de bu maddeyi bozarsa onu ayrıca konuşacağız. Ama bugün mevcut Anayasa hükmü muvacehesinde hiç bir tereddü-

de meydan vermeden ve ileride çok büyük zararlar geleceğini de katıyetle bilerek bu maddeyi lütfen böyle geçirelim derim.

Hürmetlerimi arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Eroğan.

Sayın Komisyon Başkanı, söz istiyorsunuz, buyurun Sayın Akçalı.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri;

Anayasamızın 84 ncü maddesi bu hükmü sarahaten neticelendirmiştir kanaatimizce. Üçüncü fıkrası :

«Başkanlar ve Başkanvekilleri, üyesi bulundukları siyasî partilerin veya siyasî parti gruplarının Türkiye Büyük Millet Meclisi içinde ve dışındaki faaliyetlerine ve görevlerinin yerine getirilmesini gerektiren haller dışında, Meclis tartışmalarına katılamazlar»; der.

Bu sarıh hükme rağmen, tatbikat Senatoda münakaşa mevzuu olmuş, Senatamız, Anayasamızın bu hükmüne istinaden Başkanvekillerinin müzakerelere katılamayacağı kararını almıştır. Ancak, bu hükmün iptali için Anayasa Mahkemesine yapılan müracaatta Anayasa Mahkemesi, Anayasadaki bu hükme aykırı içtihatla bulunarak Başkanvekillerinin oylamaya katılamaması kararını iptal etmiştir.

BAHA MÜDERRİSOĞLU (Konya) — Sayın Başkan, oylamaya mı, tartışmaya mı? Oylama başka, tartışma başka.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Devamla) — Tartışmaya katılabilecekleri hükmünü koymuştur.

Yüce Meclisin ıttılâna arz etmek üzere, Anayasa Mahkemesinin kararını okuyorum.

«Bu nedenlerle, Anayasamızın 84 ncü maddesindeki, birleşimi yöneten Başkanvekillerinin taraf tutmasını ve dolayısıyla görüşmeleri etkilemesini önlemek ve görüşmelerin tarafsız yürütülmesi kuralına gölge düşürmemek gereğini güden ve Başkanvekillerinin görevlerinin yerine getirilmesini gerektiren haller dışında Meclis tartışmalarına katılamayacaklarını saptayan hükmün, onların eylemli olarak birleşimlere Başkanlık ettikleri zamanlarla sınırlı bulunduğu ve Başkanlığını yapmadıkları birleşimlerde tartışmalara katılmalarını engelleme-

diğinin kabulü ve Cumhuriyet Senatosunun Genel Kurulunun buna aykırı düşen 24 . 3 . 1970 günlü kararının iptali gerekir.»

Bu durum muvacehesinde meselenin Komisyonumuzca yeniden incelenmesini talebetmekteyiz.

Ortada Anayasamızın sarıh bir hükmü var iken, Anayasa Mahkemesinin iptal kararına istinaden Senatoda aykırı bir tatbikatta bulunmaktadır. Bu iki tatbikatı denkleştirmek veya mevcut hükmü aynen ipka edip buna uymak hususunda Komisyonumuzu toplayıp bir karar ittihaz edeceğiz. O bakımdan bu maddenin müzakeresinin tehirini istirham ediyorum.

Saygılar sunarım.

KADRI EROĞAN (Sivas) — Sayın Başkan, bunu önceden geri alsanızda, bizi birbirimize düşürmeseniz daha iyi değil miydi yani?..

CEVDET AKÇALI (Devamla) — Biz bu kanaatteyiz, fakat Anayasa Mahkemesinin bu kararı karşısında...

HÜSAMETTİN BAŞER (Nevşehir) — 84 ncü madde açık.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Devamla) — Anayasamızın 84 ncü maddesi muvacehesinde daha sarıh bir görüşle huzurunuzda gelmek için bu maddenin Komisyona iadesini talebediyoruz.

FERDA GÜLEY (Ordu) — Sayın Başkan, bir sorum var.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Güley.

FERDA GÜLEY (Ordu) — Sayın Başkanım, Komisyon Başkanı Anayasa Komisyonu Başkanıdır. Anayasamızın 84 ncü maddesinin üçüncü fıkrasının son paragrafı, «Başkan oy kullanamaz» diyor. Çelişme buradan geliyor. O sıfatları ile bu maddeyi müzakere ederlerken, «Başkan oy kullanamaz» ibaresindeki Başkan, Meclis Başkanı mı, yoksa Meclise Başkanlık yapmakta olan, meselâ bugün zatıâliniz gibi, Başkan mı?.. Eğer iki sene için seçtiğimiz «Millet Meclisi Başkanı oy kullanamaz kastedilmiş olsaydı, vazın kanun olarak Kurucu Meclis, zannediyorum ki, «Meclis Başkanı oy kullanamaz,» diye ayrı bir paragrafla bunu disiplin altına alırdı.

Bu husus değerlendirilirken, çelişmeye zemin teşkil etmekte olan bu hususun da değerlendirilmesini rica ediyorum.

CEVDET AKÇALI (Devamla) — Sayın Başkan, bu hususta verilmiş bulunan önergeler vardır. Önergelerden bir tanesi bu hususu sarahate kavuşturmaktadır. «Başkanvekilleri oturumu idare ettikleri zaman oy kullanamazlar, bunun dışında oy kullanabilirler,» şeklinde bir teklif olmuştur. Komisyonumuzun görüşü de budur. Bu maddenin müzakeresine geldiğimiz zaman bu görüşe katılacak ve ona göre madde de tadilat yapılacaktır, Yüce Meclis kabul ettiği takdirde.

BAŞKAN — Sayın Akçalı, Sayın Güley önergeler bakımından değil, Anayasadaki bir açıklama, yani «Başkan oy kullanamaz» sözünün, Anayasa emrinin Meclis Başkanına mı, yoksa oturuma başkanlık eden başkanvekillerine de sâri olup olmadığı hususunu öğrenmek istediler.

CEVDET AKÇALI (Devamla) — Meclis Başkanı, gerek toplantıyı idare etsinler, gerekse oturumda bulunsunlar, oy kullanamaz. Bu Anayasanın kati hükmüdür. Meclis Başkanvekilleri, bunun aksine hüküm olmadığına nazaran, oturumu idare ettikleri zaman oy kullanamazlar, onun dışında oy kullanabilirler. Komisyonumuzun görüşü, içtihadı budur.

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır. Teşekkür ederiz Sayın Akçalı.

HÜSAMETTİN BAŞER (Nevşehir) — Madenin müzakeresini bitirelim efendim...

BAŞKAN — Efendim, maddeyi bitirmek veya bitirmemek sizlerin oyları ile halledilecek bir meseledir.

Sayın Komisyon bu maddenin görüşmesinin tehirini istemektedir. Aslında İttüzüğümüzde «tehir» diye bir müessese olmamasına rağmen, bu, İttüzük müzakeresinde Yüce Heyetinizin kabul ettiği bir şekil olduğu için, bu isteği oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir, maddenin müzakeresi tehir edilmiştir efendim.

76 nci maddeyi okutuyorum.

Geri alma ve benimseme :

Madde 76. — Hükümet veya teklif sahibi verilen kanun tasarısı veya tekliflerini gündeme alınmadan evvel Genel Kurula bilgi vermek şartıyla geri alınabilir.

Şu kadar ki, bu tasarı veya kanun tekliflerini diğer bir üye veya esas komisyon üzerlerine ahırlarsa görüşmeye devam olunur.

Bu tasarı ve teklifler gündeme alınmışlarsa geri alınmaları için Genel Kurulun karar vermesi gerekir.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkanım, bu madde hakkında Komisyon olarak görüşümüzü tam tespit edememiş durumdayız; bazı arkadaşların itirazı üzerine. Bu maddenin de müzakeresinin tehirini talebediyoruz.

BAŞKAN — Zaten tehire tabii idi bu madde...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Tehire tabii idi, yalnız biz istişareyi tamamladıktan sonra tekrar arkadaşlarımızla görüştük, yeniden görüşülmesini talebettiler arkadaşlarımız.

BAŞKAN — Efendim, Komisyon bir tehir kararına ek olarak yeniden tehir talebetmektedir. Oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir, maddenin müzakeresi tehir edilmiştir.

80 nci maddeyi okutuyorum :

Rapor ve gerekçelerin okunması :

Madde 80. — Başkan, bir tasarı veya teklifin görüşülmesine başlanırken gerekçe ve raporun tamamının okunmasına gerek olup olmadığını Genel Kurula sorar. Beş kişi ayağa kalkarak okunmasının isterse, gerekçe ve rapor okunur.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Buyurun Sayın Müderrisoğlu.

BAHA MÜDERRİSOĞLU (Konya) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar;

Bendeniz, bu 80 nci maddede ufak bir hata olduğu ve değişmesi gerektiği inancı içerisinde söz almış bulunuyorum.

Burada bulunan parlâmenter arkadaşların sıfatı kişi değil, ya üyedir veya hem kanunda olduğu, hem de hitabedilirken ifade edildiği gibi, milletvekilidir.

Burada, «...Genel Kurula sorar. Beş kişi ayağa kalkarak okunmasını isterse, gerekçe ve rapor okunur.» denilmektedir.

Bendenizin bir önergem vardır. Buradaki «kişi» ibaresinin «üye» olarak tashih edilmesini rica eder, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Müderrisoğlu.

Madde üzerinde başka söz isteyen sayın üye?.. Buyurunuz Sayın Köseoğlu.

TALÂT KÖSEOĞLU (Hatay) — Muhterem arkadaşlar;

Bu maddede raporun ve gerekçelerin okunması konusu yer almıştır. Tatbikatta, Başkan Genel Kurula bilgi veriyor, itiraz vâki olmadığı takdirde okunmuyor. İtiraz vâki olduğu takdirde okunuyor.

İtiraz vâki olduğu takdirde de umumiyetle şöyle oluyor : Genel Kuruldaki bazı üyeler «oylayınız» şeklinde müracaatta bulunuyor. Başkan da okunup okunmaması hususunu oya sunuyor ve bu konuda Genel Kurul bir karar veriyor. Tatbikat böyle oluyor.

Şimdi burada, bugüne kadar pekçok tatbikatı olmuştur, yine Başkanlık yapan Başkana bir yetki verilmesinde fayda vardır zannediyorum. Bu da şu; Başkan lüzum gördüğü takdirde, Genel Kuruldan, raporun okunup okunmaması konusunda bir karar alabilme yetkisini Başkana vermeliyiz. Bu tüzüğün bu hükmü ile Başkana bu yetki verilmemiştir. Fakat Başkan raporun çok uzun olması halinde, Genel Kuruldaki büyük çoğunluğun hoşnutsuzluğunu tespit ettiği an, Genel Kurulda çoğunluğa yakın milletvekili okunmasını istemiyor, reaksiyon gösteriyor. Başkan bunu gördüğü an takdir hakkını kullanabilmeli ve Genel Kuruldan okunup okunmaması hakkında bir karar alabilmelidir.

Bu bakımdan Komisyon maddeyi bu şekilde düzelttiği takdirde memnun kalırız.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim, Sayın Köseoğlu.

Sayın Gaydalı, buyurunuz efendim.

ABİDİN İNAN GAYDALI (Bitlis) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Son fıkrada «Beş kişi ayağa kalkarak okunmasını isterse, gerekçe ve rapor okunur.» denilmektedir.

Muhterem arkadaşlarım, her kanun teklifi veya tasarısı hakkındaki rapor milletvekillerine önceden dağıtılmaktadır. İsteyen okur, istemeyen okumaz. Bir kitap kadar kalın bir raporun Yüce Mecliste okunması, 5 kişinin ayağa kalkmak suretiyle talebedildiği takdirde çalışmalarımızın en azından iki saatini almış olur.

Bu da bir nevi opstürüksiyon olmaktadır. Binaenaleyh, bugüne kadar süregelmekte olan tatbikatta olduğu gibi, raporun okunup okunmamasına Genel Kurulun oyuna sunulmak suretiyle karar verilmelidir. Aksi takdirde, milletvekilleri önceden evlerinde okunmuş olan rapor burada maksatlı olarak beş kişinin ayağa kalkmak suretiyle, talebe uyularak, okunduğu takdirde 2 - 3 saat sürebilecek raporlar okunmak mecburiyetinde kalınabilir.

Ben bu maddeden «Beş kişi ayağa kalkarak okunmasını isterse, gerekçe ve rapor okunur» kısmının çıkarılmasını talebediyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim, Sayın Gaydalı.

Sayın İsgüzar, buyurunuz efendim.

HİLMİ İŞGÜZAR (Sinop) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Rapor ve gerekçelerin okunmasıyla ilgili madde esasında iyi tedvin edilmiştir. Yalnız son fıkrada yer alan «Beş kişi» deyimini yerine «Beş üye» veya «Beş Milletvekili» deyiminin kullanılmasında fayda vardır.

Muhterem arkadaşlarım, bir noktayı da bu vesileyle burada tebarüz ettirmek mecburiyetindeyim.

Değerli arkadaşlarımın birçoğları takdir ederler; gündemde yer alan tasarı ve teklifler gerekçeleriyle birlikte milletvekillerine dağıtılmaktadır. Yine bir gerçektir ki, milletvekilleri buraya, görüşülecek kanun tasarıları üzerinde hazırlıklı olarak geldikleri halde bir önerge ile aklınızda ve hayalinizde olmayan kanun tasarılarının derhal öncelik ve ivedilikle görüşülmektedir. Böyle bir durum karşısında milletvekili görüşülmeye başlanan kanun tasarısının gerekçesini nasıl bilir ve onun maddeleri üzerinde nasıl bir görüş birliğine varır?..

Bu bakımdan milletvekillerinin hepsinin hüsniyet sahibi olduklarını, Meclislerde kanunların çıkarılmasında yardımcı olduklarını kabul etmek mecburiyetindeyiz. Yoksa, «milletvekilleri engellemek için beş kişi ayağa kalkar, gerekçe ve raporun okunmasını isteyebilir» şeklinde bir düşünceye sahibolan arkadaşlarımızın, yukarıda arz ettiğim gibi, hiç akılda olmayan kanun tasarılarının burada öncelik ve ivedilikle görüşülmeye başlandığını nazara alr-

larsa bu maddenin yerinde olduğunu kabul ederler. Herhangi bir gruba mensup arkadaşlarımızdan birçoklarının fevran ederek buraya geldiklerini hatırlarsınız. Burada emrivaki ile karşı karşıya kalıyoruz; «Bu kanun tasarıları henüz elimizde bile yok» yahut «Bu görüşülmesi yapılacak kanun tasarısı gündemde bile değildir» şeklinde şikâyetler de ortadadır.

Bu bakımdan bu maddenin sonundaki, «beş milletvekili arkadaşımızın isteği üzerine gerekçe ve raporun okutulması» keyfiyetinin yerinde olduğu kanaati ile söz aldım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Başka söz isteyen sayın üye?.. Yok.

Değişiklik önerilerini okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

80 nci maddenin sonuna aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederim.

Başkan lüzum görürse okunup okunmaması konusunda Genel Kurulun oyuna başvurur.

Hatay

Talât Köseoğlu

Sayın Başkanlığa

Müzakere ettiğimiz 80 nci maddenin matla-bındaki «ve gerekçelerin» ibaresiyle madde metnindeki «gerekçe ve» ibaresinin çıkarılmasını, son cümlesinin de «Buna lüzum görülürse aynen okunur» şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Çanakkale

Kemal Bağcıoğlu

Sayın Başkanlığa

80 nci maddenin son fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ederim.

Konya

Baha Müderrisoğlu

Madde 80. — Gerek olup olmadığına Başkan lüzumu halinde Genel Kuruldan karar alır.

BAŞKAN — Önergeleri tekrar okutup oya sunacağım.

(Çanakkale Milletvekili Kemal Bağcıoğlu'nun önergesi tekrar okundu)

KEMAL BAĞCIOĞLU (Çanakkale) — Sayın Başkan, buradaki «Lüzum görülürse» ibaresinin «Karar verilirse» mânasına gelmiş olduğunu da tasrih etmek isterim, eski İktüzüğümüzdeki tatbikata uygun olarak.

BAŞKAN — Efendim, Komisyon önergenize katılmazsa, söz alırsınız.

KEMAL BAĞCIOĞLU (Çanakkale) — Bir açıklama yapmaya lüzum gördüm, bunun zapta geçmesinde fayda mülâhaza ediyorum da ondan Sayın Başkan.

BAŞKAN — Anlıyorum, bunu kürsüden yaparsınız, zabıtlara da geçer. Ben o bakımdan sizi ikaz ettim.

Sayın Komisyon katılıyor musunuz efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Bağcıoğlu'nun önergesine katılıyoruz. Çünkü, İktüzüğümüzün 102 nci maddesinde ve Cumhuriyet Senatosu İktüzüğünde «Lüzum görülürse» tâbiri vardır. İfadede bir uygunluk olması bakımından buna katılıyoruz. Zaten diğer önergelerde aynı mahiyettedir.

Raporun okunup okunmaması hususu Başkan tarafından Genel Kurula sorulacaktır. Genel Kurul buna lüzum görürse okunacaktır. Onun için Sayın Bağcıoğlu'nun önergesi, ifade yönünden mevcut İktüzüğümüzün ve Cumhuriyet Senatosu İktüzüğünün ifadesine uygun olduğu görüldüğünden ona katılıyoruz.

BAŞKAN — Sayın Bağcıoğlu tarafından verilen ve okunan, komisyona da iştirak edilmiş olan değişiklik önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmiştir.

Okunan diğer önergeler de aynı maksadı hedef iutmaktadır. Bu itibarla bunlar üzerinde ayrıca işlem yapmıyorum.

Maddeyi, kabul buyurduğunuz değişikliklerle birlikte oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yeni 108 nci madde teklifi vardır, okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

İktüzük teklifinin Altıncı Kısımında tespit edilmiş bulunan denetim yollarına ait bütün önergelerin de kanun tasarısı ve teklifleri gibi hükümsüz sayılması tabii görülmektedir. Bu itibarla kısmın sonuna 108 nci madde olarak aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederim.

İstanbul

Nuri Eroğan

Seçimlerin yenilenmesi halinde denetim önergelerinin durumu :

Madde 108. — Yasama dönemi sonunda ev-velce verilmiş yukarkı maddelerde gösterilmiş

bulunan bütün denetim önergeleri hükümsüz sayılır.

BAŞKAN — Evet, bu önergeyle Sayın Eroğan bu şekilde yeni bir maddenin İktüzük metnine ithalini istemiştir.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan önergeye katılıyoruz, ancak 108 nei madde olarak değil de 78 nei maddenin ikinci fıkrası olarak İktüzük metnine ithalini istihham ediyoruz.

BAŞKAN — 78 nei maddenin ikinci fıkrası olarak aynen ithali...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Hayır, yalnız burada 78 nei maddeye geçirdiğimiz zaman yukarıki fıkralardaki ifadelerin değişmesi gerekiyor. O takdirde madde şu şekilde oluyor: «Yasama dönemi sonunda, önceki dönemde verilmiş soru, Meclis araştırması, genel görüşme ve gensoru önergeleri hükümsüz sayılır.» Bu şekliyle önergeye iştirak ediyoruz.

BAŞKAN — Şimdi efendim, 78 nei madde kabul edilmiş olan bir madde.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, biz yeni bir madde tedvin ediyoruz. Bu maddenin numarasını ve yerini İktüzük hükümlerine göre tayin etme yetkisini Genel Kurul hâizdir zannediyoruz. Yani, redaksiyon yönünden 108 nei madde olarak...

BAŞKAN — Yani, İktüzüğün 109 neu maddesine göre, bu şekliyle 78 nei madde Yüksek Kurulun kabul ettiği eski şeklin dışında ilâve olarak, kabul edilen metne herhangi bir değişiklik getirmeksizin kabul ediliyor.

Efendim, Sayın Eroğan tarafından verilen ve biraz önce okunmuş bulunan; Komisyonun yeni bir madde olarak değil de 78 nei maddenin ikinci bendi olarak İktüzüğe ithaline muvafakat ettiği önerge üzerinde oylamaya geçmeden önce, 78 nei maddenin son fıkrası şekliyle Komisyon Başkanının beyanını yeniden okutuyorum.

«78 nei son fıkra: Yasama dönemi sonunda, önceki dönemde verilmiş soru, Meclis araştırması, genel görüşme ve gensoru önergeleri hükümsüz sayılır.»

Efendim bu şekliyle ve Komisyon Başkanının işaret ettikleri yer değişikliği haliyle öner-

geyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

78 nei maddenin ikinci bendini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

143 neü maddeyi okutuyorum.

T. B. M. M. eski üyeleri :

Madde 143. — Türkiye Büyük Millet Meclisi eski üyeleri, Genel Kurul, Komisyon ve parti grup toplantıları dışında Meclisin diğer kısımlarına girebilirler ve Meclis kütaphından faydalanabilirler.

BAŞKAN — Madde üzerinde müzakerede bulunacağız efendim.

Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Yok. Bir değişiklik önergesi vardır, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Millet Meclisi İktüzüğünün 143 neü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İdare Âmiri

İdare Âmiri

Muğla

Bilecik

İzzet Oktay

Mehmet Ergül

İdare Âmiri

Van

Salih Yıldız

«Madde 143. — Seçimle milletvekilliği sona eren Millet Meclisi eski üyeleri, yasama, ödenek ve yolluk, Genel Kurul ve parti grup toplantılarına girme hakları dışında kalan ve Millet Meclisi üyelerine tanınan bütün haklardan yararlanırlar.»

BAŞKAN — Sayın Komisyon okunmuş bulunan bu önergeye katılıyor musunuz efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Katılıyoruz.

MEHMET ALİ AYBAR (İstanbul) — Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Söz verebilmem mümkün değil sayın Aybar, çünkü ancak önerge sahibinin konuşma hakkı var efendim. Soru sorabilirsiniz.

MEHMET ALİ AYBAR (İstanbul) — O halde bir sualim olacak.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim, sorunuz.

MEHMET ALİ AYBAR (İstanbul) — Yapılan değişikliğe göre, seçimle milletvekillikleri sona ermiş olan üyeler, ödenek ve yolluk hariç milletvekilliği sıfatına bağlı diğer bütün haklardan istifade ediyorlar, eğer iyi duymuşsam durum böyle

Şimdi, bunların dışında, yani Komisyonca teklif edilen metinde yalnız Meclise girme, kütüphaneden faydalanma gibi hususlar var.

Şimdi soruyorum: Milletvekilleri örneğin hava yollarında yüzde 50 tenzilatla uçarlar seçilemeyenler bundan faydalanacak mı? Telefon hususunda öncelik tanınıyor, trende şöyle oluyor, vapurda böyle oluyor... Komisyon buna katıldı. Ben diyorum ki, o zaman milletvekilleri için bir imtiyaz mı getiriliyor, hayat boyunca yararlanılacak bir durum mu ihdas ediliyor?

BAŞKAN — Sayın Aybar, takdir edersiniz ki, önerge açık. Önerge, seçilemeyen eski milletvekillerinin tadat edilen hususların dışındaki milletvekillerine tanınan haklardan yararlanabileceklerini açıklıkla ortaya koymuş, Komisyon buna katılmış; sizinki bir soru olmuyor, bir tenkit mahiyetini taşıyor. Bu itibarla soru olarak yöneltemiyorum efendim.

MEHMET ALİ AYBAR (İstanbul) — Mesele cidden önemlidir de...

BAŞKAN — Efendim önemli olması ayrı mesele, soru olmuyor bu.

MEHMET ALİ AYBAR (İstanbul) — Efendim, uygulamada zihinlerde bir takım istifhamlar belirecektir. Komisyon Başkanı bu hususa zannediyorum ki bir açıklık getirecektir: Bu gibi imtiyaz doğuracak hususlardan yararlanmayacaktır diyecek sanıyorum.

BAŞKAN — Efendim, Komisyon katıldığını beyan etti sayın Aybar, ben ne yapabilirim

MEHMET ALİ AYBAR (İstanbul) — Efendim, bu hususu düşünmemiş olacaktılar.

BAŞKAN — Efendim, bilemem, onu ben takdir edemem, teşekkür ederim sayın Aybar.

Başka soru?..

ABDULLAH NACİ BUDAK (Artvin) — Bir sorum olacak sayın Başkanım.

BAŞKAN — Buyurunuz sayın Naci Budak.

ABDULLAH NACİ BUDAK (Artvin) — Sayın Başkan, bu yeni önergede seçimle milletvekilliğini kaybedenler diyor. Bir milletvekili seçimden sonra istifa ederse bu kişi eski milletvekilliği sıfatını haiz midir değil midir?

BAŞKAN — Efendim, seçimle kaybeden diye sarahat var önergede. Yani bunu ben soru olarak kabul edemiyorum. Seçimle kaybeden diyor, istifaen ayrılmış olan demiyor.

FERDA GÜLEY (Ordu) — Benim de bir sorum var sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun sayın Güley.

FERDA GÜLEY (Ordu) — Efendim, 143 ncü maddede sayın Aybar'ın da işaret ettikleri gibi son derecede masum bir takım haklar, yani Meclisin Genel Kuruluna, komisyonlarına, parti grupları toplantılarına girme hakları dışında kütüphaneden faydalanma gibi, diğer yerlerden faydalanma gibi hükümler getiriliyor. Komisyon bir önergeye katılıyor ki, katıldığı önerge de milletvekillerine tanınmış ve ancak milletvekiliyken kullanabildikleri bir takım imtiyazların milletvekili olmayan, seçilemeyen arkadaşlara teşmini de beraber getirmektedir.

Sayın Komisyon, hangi gerekçeyle, hangi mütalâa ile, böyle genişletilmiş ve hukuk kural-larıyla bağdaştırılması mümkün olmayan şeye katılmıştır?..

BAŞKAN — Sayın Güley, takdir edersiniz ki, Komisyon söz isterse bendeniz söz verebilirim; Komisyonu bir takım şeylere zorlama yetkimiz yok.

Muhterem arkadaşlarım, bendeniz Başkan olarak bir hususa temas etmek istiyorum ve öğrenmek ihtiyacını duyuyorum: İktüzük, sadece Meclis çalışmalarını tanzim eden bir kurallar manzumesidir, bir kanun niteliğini taşımamaktadır. Bu itibarla, İktüzüğe koyacağımız bir Ulaştırma Bakanlığının, bir başka bakanlığın kararlarıyla veya özel kanunlarla parlâmenterlere tanınan hakları İktüzükle acaba yürütme imkânı var mıdır yok mudur; Komisyon Başkanının bu husustaki mütalâasını rica ediyorum.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, milletvekillerinin birtakım kanunlardan doğmuş hakları vardır. Tabiatıyla, kanunlar İktüzüklere hiyerarşik alanda üstün kaideler olduğu için, mevcut hükümleri İktüzük hükmüyle değiştirmemiz zaten mümkün değildir. O bakımdan, bahsettiğimiz haklar, İktüzük dolayısıyla milletvekillerine verilmiş olan haklardır. O ne ise, o gerçeğe dahilinde olmak kaydıyla bu husus Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

BAŞKAN — O takdirde, birtakım arkadaşlarımızın soru olarak ortaya getirmek istedikleri tereddütler de vuzuha kavuşmuş oluyor. Yani siz, bu beyanınızla, İktüzüğün parlâmenterlere tanıdığı hakların, münhasıran bu hakların seçim ile seçilemedikleri takdirde de devam edeceğini söylemiş oluyorsunuz.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Evet sayın Başkan.

BAŞKAN — Başka soru sormak isteyen?.. Yok.

Değişiklik önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

143 ncü maddeyi, kabul buyurduğunuz bu değişiklikle oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

150 ncü maddeyi okutuyorum.

İKİNCİ BÖLÜM

Milletvekilliği ile ilgili belgeler ve işaretler
Kimlik varakası :

Madde 150. — Milletvekillerine Meclise katıldıkları ilk günlerde Başkanlıkça birer kimlik varakası verilir.

Bu varakada milletvekilinin :

1. Soyadı ve adı;
2. Baba adı;
3. Doğduğu tarih ve yer;
4. İkametgâhı;
5. Tahsil derecesi; bildiği yabancı diller; varsa, ihtisası, ilmî rütbeleri, madalya ve nişanları ile eserleri;
6. Mesleği;
7. Evli olup olmadığı; eşinin adı; varsa çocuklarının sayısı ve adları;

ile gerekli diğer hususlar yazılır.

Sonradan olacak değişiklikler, milletvekili tarafından yazı ile Başkanlığa bildirilir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi olmayan bakanlar da, bu madde hükümlerine tabidirler.

Milletvekilleri, ayrıca, kanunlar gereğince doldurmaları gereken diğer belgeleri ve mal bildirimini Başkanlığa verirler.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?..

SÜLEYMAN MUTLU (Afyon Karahisar) — Komisyona bir sual sormak istiyorum sayın Başkan. Düzeltilmesi lâzım olan bir husus var, hatırlatmak istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun sayın Mutlu.

SÜLEYMAN MUTLU (Afyon Karahisar) — 143 ncü maddede son önerge ile bir değişiklik yapılmıştı. Seçilmemiş eski milletvekillerine de

bir kimlik düşünülüyor mu? Bunu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Komisyondan bu soruyu cevaplandırmasını rica ediyorum.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, eski milletvekillerine kimlik düşünülmektedir. Ancak, kimliğe ait madde, 151 ncü maddedir ve bu madde hâlen Komisyonumuzun tetkiki altındadır. Orada bir hüküm sevk edilecektir. Milletvekillerine ayrı bir kimlik verilecektir.

BAŞKAN — Madde üzerinde değişiklik önergesi yok. Maddeyi...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, bir açıklama yapmam gerekiyor.

Burada madde yanlış yazılmıştır. «Kimlik varakası» yerine, «Geçmiş hal varakası, hal tercümesi varakası».

HÜSAMETTİN BAŞER (Nevşehir) — Bildirim hal beyannamesi.

BAŞKAN — Sayın Akçalı, hangi madde için söylüyorsunuz?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — 150 ncü madde sayın Başkan.

BAŞKAN — Matlap için mi söylüyorsunuz?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Evet efendim, «Hal tercümesi beyannamesi»

BAŞKAN — Şimdi efendim, metin gelmiş, Komisyon bir değişiklik yapmamış. Bir değişiklik önergesi yok.

ORHAN BİRGİT (Ankara) — Yanlış anlaşıyor Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim, bir değişiklik arzu ediliyorsa bir önerge lütfedin efendim. Başkan önerge istemek durumunda olmasın, rica ederim.

ORHAN BİRGİT (Ankara) — Komisyon Başkanı veriyor.

BAŞKAN — Komisyon Başkanı veremez ki efendim. Komisyon Başkanı olarak veremez. («Önerge veriyoruz» sesleri)

Madde üzerinde iki değişiklik önergesi vardır, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

150 nci madde başlığının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Hatay

Talât Köseoğlu

«Geçmiş hal varakası»

BAŞKAN — Diğer önergeyi okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

İçtüzüğün 150 nci maddesinin matlaabındaki «Kimlik varakası» yerine, «Kimlik belgesi» olarak değiştirilmesini arz ederim.

Nevşehir

Hüsamettin Başer

BAŞKAN — Önergeler üzerinde işlem yapacağız. Tekrar okutuyorum efendim.

(Hatay Milletvekili Talât Köseoğlu'nun önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Sayın Komisyon?..

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Katılıyoruz Sayın Başkan. Yalnız, bu değişiklikle birlikte 1 nci maddenin de şu şekilde değiştirilmesi gerekiyor :

«Milletvekilleri Meclise katıldıkları ilk günlerde Başkanlığa birer geçmiş hal varakası verirler» şeklinde değiştirmek gerekiyor.

FERDA GÜLEY (Ordu) — Ben de bir önerge takdim etmek istiyorum, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN — Lütfediniz, çabuk olsun efendim.

TALÂT KÖSEOĞLU (Hatay) — Önergeme bir hususu ilâve etmek istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Gönderiyorum, ilâve ediniz efendim.

Sayın Güley tarafından verilmiş olan önergeyi okutuyorum efendim.

Sayın Başkanlığa

150 nci maddenin yan başlığının «Durum belgesi» olarak değiştirilmesini saygıyla öneririm.

Ordu

Ferda Güley

BAŞKAN — Sayın Köseoğlu tarafından verilen önergeye bir ilâve yapılmıştır. Bu sebeple önergeyi tekrar okutuyorum efendim.

Sayın Başkanlığa

150 nci maddenin başlığının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Hatay

Talât Köseoğlu

«Geçmiş hal varakası :

Milletvekilleri Meclise katıldıkları ilk günlerde Başkanlığa bir geçmiş hal varakası verirler.»

BAŞKAN — Sayın Komisyon?..

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, buna katılıyoruz...

FERDA GÜLEY (Ordu) — Efendim, önergeyi dinlemediler.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Dinledim Sayın Başkan. Yalnız, «Geçmiş hal» tabiri, lûgatımızda tercümei halin karşılığı olarak kullanılmaktadır. Durum, tercümei hal karşılığına tam tekaül etmediği için Sayın Güley'in önergesine katılmıyoruz.

BAŞKAN — Onu ayrıca soracağım efendim.

Sayın Köseoğlu'nun önergesine katılıyorsunuz.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Evet. Başlığın ve 1 nci fıkranın o şekilde değiştirilmesi hakkındaki önergesine katılıyoruz.

BAŞKAN — Efendim, Sayın Talât Köseoğlu tarafından verilen ve Komisyonca da iştirak edilen değişiklik önergesini oylarımıza sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir efendim.

Muhterem arkadaşlarım, Sayın Başer ve Sayın Güley'in önergeleri de maddenin matlaabına taallûk eden değişiklik önergeleridir. Yüce Heyetiniz Sayın Köseoğlu'nun değişiklik önergesini, matlap üzerindeki değişikliği de içine almak suretiyle kabul etmiş bulunduğuna göre bu önergelerin işleme konmaması gerekmektedir.

Buyurun Sayın Komisyon Başkanı.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, önergeleri verdiğiniz takdirde Komisyon olarak maddeye yeni bir şekil verip takdim edebiliriz.

BAŞKAN — Sayın Akçalı şimdi bir değişiklik önergesine katıldınız, Yüce Heyete arz ettim kabul edildi.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Madde önergelerde birlikte kabul edildi mi?..

BAŞKAN — Önergenin bir tanesine katıldınız ve bu kabul edildi. Yeniden size vermem mümkün olamaz.

FERDA GÜLEY (Ordu) — Sayın Başkan Komisyon bu maddenin düzeltilmesine imkân verecek şekilde suples göstermektedir, Başkanlık olarak siz de buna katıldığınız takdirde mesele halledilir.

BAŞKAN — Efendim ben Genel Kurulun iradesine gayet tabii uymaya mecbur olan bir ferdiyim. Ancak, Komisyon okunan önergeye sarahatle katıldığını belirtti; redaksiyon için bize verin demediler, veya biz maddeyi istiyoruz demediler, önergeyi istiyoruz demediler.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Redaksiyon için istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Redaksiyon için istiyorsunuz. Madde redaksiyon için Komisyona verilmiştir, bilâhara oylanacaktır efendim.

152 nei maddeyi okutuyorum efendim.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Mali İşler

Millet Meclisi bütçesinin hazırlanması :

Madde 152. — Millet Meclisi Bütçesi idareci üyeler tarafından hazırlanıp Başkanlığa sunulur. Bütçe Başkanlık Divanınca incelenerek son şeklini alır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçesinin sadece Millet Meclisi hizmetlerine dair maddelerinden yapılacak harcamalarla ilgili verile emirleri, Millet Meclisi Başkanı tarafından imzalanır.

Hangi verile emirlerinin kendi yerine idareci üyeler tarafından imzalanacağını, Başkan takdir eder.

Bina, bahçe ve arsaların yapım, imar ve onarım hakkındaki kararlar, Başkanlık Divanınca alınır.

BAŞKAN — Madde üzerinde Grup adına buyurunuz Sayın Durakoğlu.

C. H. P. GRUBU ADINA AHMET DURAKOĞLU (Sivas) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 152 nei madde Millet Meclisi Başkanının itâ âmirliğine taallük eden bir maddedir.

Millet Meclisi Başkanının durumu ile 152 nei maddede Millet Meclisi Başkanına verilen görevi birlikte mütalâa ettiğimiz takdirde görülecektir ki, burada Millet Meclisi Başkanının sıfatından doğan bâzı hususlar nazara alınmamıştır. Millet Meclisi Başkanının en önemli görevi Millet Meclisini temsil etmektir. Temsil görevinin bulunduğu yerde diğer görevlerinin de bulunması gayet normaldir. Ancak, malî sorumluluk konusunda idare hukukunun esas tuttuğu prensipleri hadîsemizde dikkatle takibetmek ve buna uygun şekilde hükümler getirmek zarureti vardır. Şöyleki, bugün bilhassa Âmmeye İdaresi Enstitüsü yayınlarında açık, açık etraflı bir şekilde izah edildiği gibi idare esasları olarak mütalâa edeceğimiz bir ilke vardır. Bu ilke de şudur :

Temsil görevi ne kadar ziyadeleşirse malî sorumluluk o derece azalır. Malî sorumluluk ne kadar ziyadeleşirse temsil görevi de o derece azalır.

Şimdi burada ise, malî sorumluluk görevinin en ziyade olduğu bir görevde birlikte yürütülmek istenmektedir. Meseleyi daha açık izah edersek. Bir üçgen, tabanda malî sorumluluk vardır, yukarıya doğru temsil görevi yükseldiği nispette sivrilir, malî sorumluluk da o derece azalır. Aşağıya doğru geldiğiniz zaman malî sorumluluk artar ve temsil sıfatı, görevi de gittikçe azalır.

Şimdi burada Millet Meclisi Başkanı, bizim Türkiye'de yürütülen protokolde cumhurbaşkanı, Cumhuriyet Senatosu Başkanı ve Millet Meclisi Başkanı olarak 3 ncü sırada yer alır. Birincisi Devlet Başkanıdır; temsil görevi ağırdır, malî ve siyasî hiç bir sorumluluğu yoktur. İkincisi Senato Başkanıdır; Cumhurbaşkanına zaman zaman vekâlet etmesi sebebiyle onun da temsil görevi gene ağır basar. Millet Meclisi Başkanına gelince, Millet Meclisi Başkanının da gene temsil görevi birinci plânda mütalâa edilir. Çünkü temsil vasfı görevinde en ağır basan mevkilerden birisi de Millet Meclisi Başkanlığıdır.

Şimdi, bizim eski Tüzüğümüz, yani 80 yıla yaklaşan bir mazisi olan eski Tüzüğümüz bütün bunları nazara alarak Millet Meclisi Başkanına ita âmirliği, verile emirlerini imzalama yetkisini vermemiştir. Bu yetkiyi idare âmirlerine ver-

miştir. Neden böyle yapmıştır? Şimdi neden böyle yapılmaktadır?

Şimdi, arkadaşlarım kanunlar hiyerarşisini şöyle bir nazara aldığımız zaman göreceğimiz durum şudur: En başta Anayasa vardır, onun altında yasalar vardır, ondan sonra da Meclis ve C. Senatosu İçtüzükleri yer alır.

Şimdi, İçtüzük hükümlerinin, daha önce bu konularda çıkarılmış olan kanun hükümlerine aykırı olmaması esası da bu hiyerarşinin tabii sonucudur. Kanunlara aykırı İçtüzük hükümleri tatbikatta, uygulamada devamlı güçlükler çıkarır.

Şimdi 1050 sayılı Muhasebeyi Umumiye Kanununda Millet Meclisi bütçesinin ne şekilde tanzim edileceğine dair hükümler vardır. Bu hükümlere göre idare âmiri Millet Meclisi bütçesini hazırlar; Başkanlık Divanına getirir, orada savunur, son şeklini alır, Millet Meclisi Başkanı tarafından Bütçe Plân Komisyonuna sevk edilir. Orada savunması da gene idare âmirleri tarafından yapılır ve uygulamada da ita âmiri olan idare âmiridir, hesabı da Maliyeye karşı gene idare âmirleri verirler.

Şimdi, bütçeyi yapan idare âmirleri, savunan idare âmiri, uygulayan idare âmiri, hesap veren idare âmiri. Bundan daha doğal bir şey olamaz. Bu sefer getiriliyor, 1050 sayılı Kanuna aykırı olarak bütün bu işlemler idare âmirleri tarafından yapılacak, ama temsil sıfatı ağır basan Millet Meclisi Başkanı ita âmiri olarak verile emirlerini imzalayacaktır. Öte yandan hangi verile emirlerini hangi idare âmirlerinin imzalaması konusunda da bir yetki devrinde bulunabilecek bir fıkra ile.

Şimdi, arkadaşlarım, bir satın alma işini düşünelim, faraza bir buzdolabı satın alınmıştır. Bu buzdolabında ita âmiri sıfatıyla Meclis Başkanı bir evrakı imzalamıştır. Bir milletvekilinin Meclis Başkanını niçin bu buzdolabını aldım sualine muhatap tutması onun temsil görevi ile bağdaşmayan bir durumdur. Öte yanda millî iradenin tabii sonucu olarak muhtelif görevlerde bulunan milletvekili arkadaşların bu görevleri sebebiyle birbirlerine emir vermesi de düşünülemeyeceğine göre, normal olan; temsil sıfatını hâiz olan kişilerin görevlerinin ifasından dolayı muhatap olacakları suallere ve belki de Ceza Kanunu tatbikatı içerisinde girecek fiillere düşme-

leri halinde, onun temsil ettiği camianın da bir yara almamasını temin etmektir. Temsil sıfatının ağır bastığı yerlerde malî sorumluluğun geri çekilmesinin esas gayesi de budur.

Şimdi Millet Meclisi Başkanının bu durumunu diğer mevkilerle mukayese ettiğimiz zaman daha iyi anlaşılıyor. Cumhurbaşkanlığına ait bütün sarflarda yetki Meclis Başkanlık Divanına aittir. Cumhurbaşkanlığı Köşkü için ne alırsa Meclis Başkanlık Divanının kararına bağlıdır. Ne Cumhurbaşkanı ita âmiri durumundadır, ne Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri ita âmiri durumundadır. Katiyen yanaştırılmamıştır; bu itina ile yapılmıştır.

Öte yanda Hükümeti ele alalım. Hükümette Başbakan sadece ve sadece Başbakanlık bütçesi bakımından ita âmiri durumundadır; fakat bugüne kadar da hiç bir başbakan, Başbakanlık bütçesinde ita âmirliği görevini yapmamıştır. Münhasıran Başbakanlık bütçesine taallük eden hususlarda yetki Başbakanlık müsteşarları tarafından yapılmıştır.

Şimdi bir tenazuru sağlama bakımından meseleyi ele alırsak; Başbakanın ita âmiri olmadığı bir yerde, Bakanlar Kurulunda yetkili ita âmiri durumunda olan bir Maliye Bakanı vardır. Başkanlık Divanında da - Başbakanla tenazur sağlama bakımından misal olarak arz ediyorum - Meclis Başkanının başkanlık yaptığı Başkanlık Divanında ita âmiri sıfatı Meclis Başkanına değil, idare âmirlerine düşer. Çünkü 1050 sayılı Kanunun 127 nci ve 128 nci maddesi, hattâ 72 nci maddesi delâletıyla mütalâa edildiği zaman görülecektir ki, bütçeyi hazırlayan, savunan, hesabını veren kişinin normal olarak ita âmiri olması gerekir.

Şimdi burada bütün bunlardan ayrı olarak Meclis Başkanının durumunu şu İçtüzükte ele aldığımız zaman göreceksiniz ki, demokratik bir müessesede Meclis Başkanı her şeyi yapmaya kadirdir; ama yalnız başına yapmaya kadirdir. Eski İçtüzüğe göre idare âmirlerinin, inha olarak Meclise sadece hademe alma yetkileri vardı. Şimdi o da yoktur. Bir Başkanlık Divanı var; fakat yetkiler münhasıran Meclis Başkanında düğümlenir. Yani demokratik bir parlâmento da demokratik olmayan bütün yetkileri Başkanın şahsında düğümlenen ve üstelik de temsil göreviyle bağdaşmayacak derecede ağırlık vermek suretiyle düğümlenen bir durumu bu mese-

lede 1 nci plânda nazara almak mecburiyetindeyiz. Demokrasinin tabii icabı olarak görevlerin, muhtelif mevkilerde bulunan kişiler tarafından yürütülmesi zarureti vardır. Öte yanda Millet Meclisi Başkanlığının, Millet Meclisini içeride ve dışarıda temsil eden bir vasfı sebebiyle bu temsil vasfının ağırlığını nazara alarak malî sorumluluğu aramamak gibi bir duruma gitme zaruretimiz vardır. Çünkü Cumhurbaşkanlığında böyledir, Başbakanlıkta böyledir. Öyleyse bu malî sorumluluğa münhasıran her konuda yegâne yetkili, hattâ hâkimi mutlak durumunda olan Meclis Başkanı, temsil görevi ile bağdaşmayan birçok işlerde yetkili kılmanın hiç bir faydası yoktur. Üstelik zararı vardır, o da; temsil görevinden dolayı muhtemel olan icraatının tabii sonucu olarak hiç te temsil görevi ile uygun düşmeyecek suallere muhatap olmasıdır.

Demin arz ettiğim misali verdiğim takdirde bir buzdolabı alınması işinde Meclis Başkanına bir sual vâkı oldu mu Meclis Başkanı o sualin cevabını verecek kişiyi rahatlıkla bulabilmeli, aldığı cevabı da soran kişiye iletebilmelidir; ama kendisinin bu koordinatör durumunda bir görev yapması zarureti vardır. Çünkü temsil sıfatı eğer bir usul hatası, kanunlara nizamla aykırı bir durum, hattâ cezayı istilzam eden bir fiil mevzuubahis ise, o zaman temsil vasfı sebebiyle kağıt değil. Zaten normal budur. «İki kere iki dört» tiyen Meclis Başkanına uzaktan yakından bulaşmaması lâzım gelen durumları bertaraf etme birinci plânda nazara alınmalıdır ve bu maddeden mutlak surette; «Verile emirleri Millet Meclisi Başkanı tarafından imzalanır» hükmünün çıkarılarak, «Verile emirleri idare âmirleri tarafından imzalanır» şekline sokulması zarureti vardır.

Başlangıçta da arz ettiğim gibi, temsil sıfatı görevde ne kadar yücelirse malî sorumluluk ta o kadar azalır. Malî sorumluluk ne kadar yücelirse temsil sıfatı o derece azalır ve bu esası burada gerçekleştirmek, camiamızın üzerinde düşmesi muhtemel hiç te uygun olmayan, hiç te önemli olmayan; fakat hoş durumlar ortaya çıkarmaması ihtimalleri ziyade bulunan bazı halleri bertaraf etme gayesine matuftur.

Bu değişiklik yapıldığı takdirde, yani verile emirlerini idare âmirlerinin imzalaması halinde 3 ncü fıkranın da bu metinde yer almaması gere-

kir. Öte yanda, «bina, bahçe ve arsaların yapım, imar ve onarımı hakkındaki kararlar Başkanlık Divanınca alınır» hükmüne ben şahsen bir anlam verememekteyim. Çünkü bu konuda yapılacak işler zaten kanunlarla düzenlenmiştir. Bunun buraya sokulmasında - kusura bakmayın - çok zorlandım; ama bir anlam göremedim. Neden acaba «iki kere iki dört eder» diye bir hüküm sevketmiyoruz da, «Bu iş Başkanlık Divanınca yapılır» diyoruz? Çünkü zaten özel kanunları itibarıyla bu konuda yapılacak işlemler Başkanlık Divanınca yapılır. İktüzük hükmüyle değil. Zaten normal budur. «İki kere iki dört» mesabesinde olan bir hal, ne diye fıkraya bir ilâve suretiyle getirilir, bunun da amelî bir faydası olacağını hiç tahmin etmiyorum. Bunun ancak mahzurları olabilir. Bu ihtimali düşünüyorum. 2490 sayılı Kanunun dışında herhangi bir işleme gitme ihtimallerine, kapılarını açabilir. O bakımdan da bu mahzuru bertaraf etme gayesiyle bu son fıkranın da metinden çıkarılması zarureti vardır.

Maruzatım, bilhassa Meclis Başkanının temsil görevinde uğraması muhtemel olan durumlarda camiamız üzerine gölge düşürülmemesini temin gayesine matuftur. Bu hususta bir önergem de var, iltifat buyrulursa memnun olur, saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim sayın Durakoğlu.

Sayın Başer, buyurunuz.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, gerek bu madde hakkında, gerekse diğer maddeler hakkındaki görüşlerimizi Komisyon olarak belirteceğiz. Ancak yarın sabah saat 10,00'a kadar mehil istiyoruz. Bu maddenin müzakeresinin de tehirini ve bize yarın sabah saat 10,00'a kadar mehil verilmesini Yüce Meclisten talep ediyoruz.

BAŞKAN — Sayın Başer, Komisyonun bu isteği muvacehesinde söz hakkımız saklı olmak kaydıyla size şimdilik söz veremiyorum.

Tehir isteğini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Komisyonlardan gelen maddelerin - yeniden tehir istekleri muvacehesinde - bugünkü müzakere edilecek kısımları ikmal edilmiş bulunuyor.

Muhterem arkadaşlarım, normal gündemimize geçmemiz iktiza ediyor. Ancak, İktüzük görüşmeleri için kabul ettiğimiz sabah birleşimlerinin

normal gündem için devamına fiilî imkân da bulamadık. Sırada olan işlerin komisyonları, ilgili Hükümet Üyeleri ve gruplarımızın sözcülerinin hazır bulunmadığını dikkate alarak, Birleş-

me saat 15,00'de devam etmek üzere oturumu kapatıyorum efendim.

Kapanma saati : 12,20

İKİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN : Başkanvekili Kemal Ziya Öztürk

KATİPLER : M. Şevket Doğan (Kayseri), Vehbî Meşhur (Amasya)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 22 nci Birleşiminin 2 nci oturumunu açıyorum.

Çalışmalarımıza devam ediyoruz.

2. — *Ege Üniversitesi 1972 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair C. Senatosu ile Bütçe Karma Komisyonu Başkanlıkları tezkereleri (M. Meclisi : 1/725; C. Senatosu : 1/120) (M. Meclisi S. Sayısı : 766 C. Senatosu S. Sayısı : 162) (1)*

BAŞKAN — Normal gündemimize göre ilk önce aktarma kanun tasarıları vardır.

İlgili Komisyonun ve Hükümet üyesinin yerlerini almalarını rica ediyorum.

Bu konuda bir önerge vardır, okutuyorum efendim :

Millet Meclisi Başkanlığına,

Bugünkü gelen kâğıtların raporlar kısmında yer alan 766 sıra sayılı Ege Üniversitesi 1972 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında Kanun tasarısının gündeme alınarak 48 saat kaydı aranmaksızın gündemdeki diğer işlere takdimen öncelikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Bütçe Komisyon Başkanı
Zonguldak
Kevni Nedimoğlu

(1) 766 S. Sayılı basma yazı tutanağın sonunda eklidir.

BAŞKAN — Efendim, okunan önerge gereğince aktarma kanun tasarılarının 48 saat geçmeksizin ve bütün işlere takdimen öncelikle görüşülmesi hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Raporun okunması hususunda bir istek vâki olmamıştır. Rapor okunmayacaktır.

Tümü üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Yok.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 nci maddeyi okutuyorum :

Ege Üniversitesi 1972 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı

Madde 1. — Ege Üniversitesi 1972 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/2) işaretli cetvelin Rektörlük kısmının 22.000 nci (Yapı, tesis ve büyük onarım giderleri) bölümünün 22.811 nci (Yapı, tesis ve onarım giderleri) maddesine (4 475 000) lira ve 22.911 nci (Yapı, tesis ve onarım giderleri) maddesine de (3 682 000) lira olmak üzere toplam (8 157 000) liralık ek ödenek verilmiştir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum :

Madde 2. — Ege Üniversitesi 1972 yılı Bütçe Kanununa bağlı (B) işaretli cetvelin